

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No:1966/4

Karar No:1966/25

Karar günü:3/5/1966

Resmi Gazete tarih/sayı:11.7.1966/12345

İtiraz yoluna Başvuran : Bolvadin Asliye Ceza Mahkemesi

İtirazın Konusu : Zabıtaî Saydiye Nizamnamesinin 25 inci maddesinin Anayasa'nın 33 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükmüne aykırı bulunduğu kanısı ile ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 151 inci maddesine dayanılarak Mahkememize başvurulmuştur.

1. Olay :

Yasak süre içinde balık avlamaktan sanık kişiler hakkında yapılan duruşmada Bolvadin Sulh Ceza Mahkemesince 8/10/1965 gününde 1964/148 -1965/335 sayı ile görevsizlik kararı verildikten sonra dâva, Bolvadin Asliye Ceza Mahkemesine intikal ederek 1965/91 esas sayısına kaydolunmuş ve adı geçen mahkeme, Zabıtaî Saydiye Nizamnamesinin 25 inci maddesinin Anayasa'nın 33 üncü maddesinin 2 nci fıkrasına aykırı bulunduğu kanısına vardığından Anayasa Mahkemesinde yapılacak inceleme sonucuna kadar dâvanın geri bırakılmasına karar verilmiştir,

III. itiraz konusu hüküm :

Zabıtaî Saydiye Nizamnamesinin 25 inci maddesi şöyledir:

"Madde 25- Balıkların yumurtlaması zamanının hulûlünden ve bir illeti sariyenin zuhurundan veyahut bir muharebe vukuundan naşi balık saydı veya ekli istimali Hükümet tarafından memnuiyet tahtına alındığı müddetle sayyadlık edenlerden alâti saydiyeleri zaptolunduktan maadâ rubu altında bir altına kadar cezai nakdi alınır."

IV. Mahkemenin dayandığı Anayasa hükmü :

Mahkemenin gerekçesine dayanak yaptığı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 33 üncü maddesinin 2 nci fıkrası şöyledir :

"Cezalar ve ceza tedbirleri ancak kanunla konulur."

V. İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15 inci maddesi gereğince 18/1/1966 gününde yapılan ilk incelemede (Anayasa'ya aykırılık kanısına mahkemece reesen mi yoksa taraflardan birinin itirazı üzerine mi varıldığı anlaşılamadığı gibi mahkemenin kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayacak kararı ve tarafların itirazı üzerine Anayasa'ya aykırılık kanısına varılmışsa tarafların bu konudaki itiraz ve savunmaları örnekleri de gönderilmemiş bulunduğundan dosyanın geri çevrilmesine) o günkü toplantıya katılan üyelerden Asım Erkan, Şemsettin Akçoğlu, Salim Başol, Muhittin Taylan ve Lûtfi Ömerbaş'ın muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Mahkemenin Anayasa'ya aykırılık kanısına re'sen vardığını 4/2/1965 günlü ve 1965/91 sayılı yazısı ile bildirmesi üzerine eksiğin tamamlandığı ve itirazın Anayasa'nın 151 inci ve 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun 27 nci maddelerine uygun olduğu görülerek işin esasının görüşülmesi 22/2/1966 gününde kararlaştırılmıştır. O günkü toplantıya katılan üyelerden Avni Givda (18/1/1966

Esas No:1966/4
Karar No:1966/25

günlü kararda mahkemenin kendisini Anayasa'ya aykırılık kanısına götüren görüşünü açıklayacak kararını da göndermesi gerekli görülmüş ve karar gönderilmemiş olduğundan eksiklerin tamamlanmış sayılamayacağı.) ileri sürerek bu karara muhalif kalmıştır.

VI. Esasın incelenmesi :

İtirazın esasına ilişkin rapor, mahkemenin 3/1/1966 günlü ve 965/91 sayılı yazısı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hüküm Anayasa'nın ve öteki kanunların konuya ilişkin hükümleri ve bunlarla ilgili gerekçe ve Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

A) 18 Sefer 1299 günlü Zabıtâi Saydiye Nizamnamesi yasama yetkisini de elinde bulunduran o zamanın hükümdarı tarafından 1882 yılının başında çıkarılmıştır. Adı nizamname olmakla birlikte toplum için uyulması zorunlu, genel, soyut, süreli ve konuyu doğrudan doğruya düzenler nitelikte kurallar kapsar; yani kanun değer ve gücündedir. Nizamname adını taşımasının, o çağda kanunla nizamname arasındaki ayırımın kesin olarak belirmemiş ve tüzük (nizamname) deyiminin henüz bu günkü anlam ve kavramıyla yerleşmemiş bulunmasından ileri geldiği söylenebilir. Zabıtâi Saydiye Nizamnamesi, daima bir kanun niteliği ile uygulanagelmiş; kimi hükümlerinin değiştirilmesi veya kaldırılması yahut yeni hükümler eklenmesi hep kanun çıkarılması yoluyla sağlanmıştır. (Sözgelimi; 16/4/1338 günlü ve 218 sayılı Kanun 24/4/1936 günlü ve 2956 sayılı Kanun v.b) mevzuatımızda kanun 18/1/1926 günlü ve 721 sayılı kanun, 22/4/1926 günlü ve 820 sayılı kanun, adını taşımamakla birlikte kanun niteliğinde metinler bulunduğu gerçeği 44 sayılı ve 22/4/1962 günlü Kanunun geçici 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrası hükmü ile de açığa vurulmaktadır. Öte yandan itirazda bulunan mahkeme, Zabıtâi Saydiye Nizamnamesinin kanun niteliğinde olduğu kabul etmediği halde Anayasa'nın ancak Kanunlar için tanıdığı 151. maddesinde yazılı yoldan yararlanarak Anayasa Mahkemesine başvurduğu için bir de çelişmeye düşmüştür.

Özetlenecek olursa Zabıtâi Saydiye Nizamnamesi kanun niteliğindedir 25 inci maddesiyle ceza hükmü getirmesinde Anayasa'ya aykırılık yoktur.

B) Zamanla para değerlerinde kendini gösteren değişikliklerin doğurduğu farkları ve nisbetsizlikleri gidermek üzere yasalarımızdaki para cezaları vakit vakit gözden geçirilmiş ve ayarlanmıştır. Bu konuda ilk çıkan yasa 17/4/1338 günlü ve 222 sayılı (Cezai Nakdilerin Beş Misline İblâğına Dair Kanun) dur. 222 sayılı Kanunla, bazı istisnalar dışında, Büyük Millet Meclisince konulmamış bulunan (kavanin ve nizamâtı sairede) yazılı para cezalarının beş misline çıkarılması hükme bağlanmıştır. Gerek bu kanunun gerekçesinde gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında Bütçe Komisyonu Sözcüsünün konuşmalarında yasanın, madeni para ile kâğıt para arasında zamanla doğan farkın giderilmesi için getirildiği açıkça belirtilmektedir.

222 sayılı Kanun, Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 10/6/1949 günlü ve 5435 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle kaldırılmıştır; Bununla birlikte yine aynı 5435 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, bazı istisnalar dışında, Büyük Millet Meclisinin ilk kurulduğu günden Önce yürürlüğe girmiş bulunan kanun ve tüzüklerde yazılı olup da daha sonraki tarihlerde Büyük Millet Meclisince miktarına dokunulmamış para cezalarını on misline; Büyük Millet Meclisince kabul edilip de 31/12/1939 gününe kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlarda yazılı para cezalarını beş misline, 1/1/1940 gününden 31/12/1945 gününe kadar yürürlüğe girmiş olanlarda yazılı para cezalarını ise 3 misline çıkartmaktadır.

Böylece eski metinlerde altın Üzerinden gösterilen para cezaları bugünkü para sistemine uygun bir duruma getirilmiştir. Artık bunların altın rayıcı gibi oynak bir esasa bağlı olduğu ve Kanun Koyucunun iradesi dışında nedenlerle değiştiği düşünülemez.

Esas No:1966/4
Karar No:1966/25

Özetlenecek olursa : İtiraz konusu 25 inci maddedeki para cezası, bugünkü durumu ile, önceden belli, değişmez bir cezadır. Hükümde bu bakımdan da Anayasa'ya aykırılık yoktur.

Böyle olduğuna göre itirazın reddi gerekir.

VII. Sonuç :

Zabıtâî Saydiye Nizamnamesinin 25 inci maddesi Anayasa'ya aykırı olmadığından itirazın reddine 3/5/1966 gününde Anayasa'nın 151 inci ve 152 nci maddeleri gereğince ve oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Lütfi Akadlı

Üye
Rifat Göksu

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Taylan

Üye
Recai Seçkin

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş